2026-2027 EĞİTİM ÖĞRETİM YILI

10. SINIF TARİH DERSİ GÜNLÜK DERS PLANI

TAR.10.2.3 - Osmanlı Devleti’nde Ordu, Hukuk ve Toprak Sistemi

Eğitim Öğretim Yılı	2026-2027
Ders	Tarih
Sınıf	10. Sınıf
Ünite / Tema	2. Ünite: Beylikten Devlete Osmanlı (1299-1453)
Konu	Osmanlı Devleti’nin Devletleşme Süreci ile Ordu, Hukuk ve Toprak Sistemleri Arasındaki İlişkiler
Öğrenme Çıktısı	TAR.10.2.3. Osmanlı Devleti’nin ordu, hukuk ve toprak sistemi ile devletleşme süreci arasındaki ilişkiyi çözümleyebilme
Süre / Takvim	4 × 40 dakika - 4-15 Ocak 2027 (16. ve 17. haftalar)
Ana Kaynak	MEB 10. Sınıf Tarih Ders Kitabı, 2.3 bölümü, s. 140-155
Yardımcı Kaynaklar	Tarih Dersi Öğretim Programı (TYMM); 2.3 ders kitabı cevap kaynağı; ders kitabındaki karekod belgesel, eşleştirme, bulmaca ve bilgi yarışması içerikleri erişilebildiği ölçüde
Alan / Beceri İlişkisi	TAR.10.2.3 özel uygulamasında ayrıca bir sosyal bilim alan becerisi kodu verilmemiştir. Ünite düzeyinde SBAB2 Kanıta Dayalı Sorgulama ve Araştırma; beceriler arası ilişkilerde SBAB2.3 Kaynağı İnceleme bulunmaktadır.
Kavramsal Beceriler	TAR.10.2.3 özel uygulamasında ayrıca kodlanmamıştır; ünite düzeyinde KB2.4 Çözümleme ve KB2.18 Tartışma yer almaktadır.
Sosyal-Duygusal Beceriler	SDB2.3 Sosyal Farkındalık; SDB2.2 İş Birliği
Erdem-Değer-Eylem / Değerler	TAR.10.2.3 özel uygulamasında ayrıca bir değer alt kodu verilmemiştir; ünite düzeyinde D1 Adalet, D3 Çalışkanlık, D12 Sabır yer almaktadır.
Okuryazarlık Becerileri	TAR.10.2.3 özel uygulamasında ayrıca okuryazarlık kodu belirtilmemiştir; ünite düzeyinde OB1 Bilgi Okuryazarlığı ve OB9 Sanat Okuryazarlığı yer almaktadır.
Eğilimler	E1.1 Merak; E3.6 Analitik Düşünme
Yöntem / Teknik	Kavram ağı, kaynak inceleme, soru-cevap, düşün-eşleş-paylaş, karşılaştırma, Venn şeması, kurum-işlev eşleştirme, grup bilgi yarışması, bilgi görseli hazırlama ve sunma
Öğrenme Kanıtları / Değerlendirme	Kavram ağı; ordu-toprak-hukuk çalışma ürünleri; tımar faydaları tablosu; yeniçeri-tımarlı sipahi Venn şeması; kadı görevleri şeması; grup bilgi yarışması; ordu-hukuk-toprak ilişkisini gösteren bilgi görseli
Materyaller	MEB ders kitabı, AKILLI TAHTA, kavram ve kurum kartları, renkli fon kâğıtları, bilgi görseli kâğıdı/şablonu, renkli kalemler, tahta-kalem

1. ÖĞRENME ÇIKTISI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

- a) Osmanlı Beyliği’nin devletleşmesini sağlayan sistemlerin özelliklerini belirler.
- b) Osmanlı Beyliği’nin devletleşmesini sağlayan sistemler arasındaki ilişkiyi belirler.

2. ÖN DEĞERLENDİRME VE KÖPRÜ KURMA

- s. 140’taki Osman Bey’in Karacahisar sonrası subaşı, kadı ve tımar atamalarına ilişkin metin üzerinden “Bir beyliğin devlet hâline gelmesi için yalnızca toprak kazanması yeterli midir?” sorusu yöneltilir.
- s. 140 kavram ağındaki sipahi, kapıkulu, kadı, ferman, cebelü, ulufe, tahrir, kazasker, gazi, tımar, devşirme ve pençik kavramları; ordu, hukuk ve toprak alanlarıyla ilişkilendirilir.
- Öğrencilerin önceki ünitelerde öğrendiği ikta, gulam, divan, kadı ve Türk-İslam devlet geleneği kavramlarıyla Osmanlı kurumları arasında benzerlik ve süreklilik bağlantısı kurulur.
- Her dersin sonunda öğrenciler hazırlayacakları nihai bilgi görseline eklemek üzere “kurum - işlev - devletleşmeye katkı” biçiminde bir mini not oluşturur.

3. 4 DERS SAATİNİN GENEL DAĞILIMI

Ders	Kitap Sayfaları	Ana Çalışma
1. Ders	s. 140-143	Düşünelim-Keşfedelim; ilk askerî kuvvetler; düzenli ordu ihtiyacı; toprak sistemine giriş
2. Ders	s. 144-147	Tımar sistemi; sipahi-cebelü-reaya ilişkisi; tımarın faydaları; eyalet kuvvetleri
3. Ders	s. 148-152	Pençik ve devşirme; kapıkulu ve yeniçeriler; Osmanlı ordusunun yapısı ve güçlü yönleri
4. Ders	s. 153-155	Yeniçeri-tımarlı sipahi karşılaştırması; hukuk ve kadı; bilgi yarışması; bilgi görseli ve sunum

4. AYRINTILI ÖĞRETMEN UYGULAMA REHBERİ

1. Ders - MEB Ders Kitabı s. 140-143

Ders Aşaması	Süre	Öğretmenin Yapacakları	Öğrencinin Yapacakları	Kaynak / Ölçme
Derse giriş	5 dk	s. 140'taki Osman Bey'in Karacahisar sonrası atamalarını okuturlar. "Subaşı-kadı-tımar atamaları bize hangi kurumsal alanların oluştuğunu gösteriyor?" sorusunu yöneltir.	Askerî/güvenlik, hukuk-adalet ve toprak-idare-ekonomi alanlarını ayırt eder.	MEB s. 140; ön değerlendirme
Keşfedelim - kavram ağı	7 dk	s. 140 kavram ağındaki kavramları ordu-hukuk-toprak Venn şemasına yerleştirtir. Kesişimlere özellikle sipahi, cebelü ve fermanın neden yazılabileceğini sorgulatır.	Kavramları araştırır/hatırlar, ilgili sisteme veya kesişim alanına yerleştirir ve gerekçesini söyler.	MEB s. 140; kavram öğretimi
İlk askerî kuvvetler	8 dk	s. 141-142 metni, Kaynak A ve Dimbos görseli üzerinden aşiret kuvvetleri, alplar-gaziler ve Gaziyân/Ahiyân/Baciyân/Abdalân-ı Rum gibi unsurları belirletir.	Osman Bey dönemi ilk askerî güçlerini şemaya yazar; gönüllü ve geçici yapının özelliklerini çıkarır.	MEB s. 141-142
Uc kuvvetleri sorusu	5 dk	s. 142'de uc kuvvetlerinin Osman Bey çevresinde toplanma nedenlerini dinî-manevî, siyasi ve ekonomik başlıklarında tartıştırır.	Gaza-cihat, ganimet, yeni yurt/toprak ve liderlik-itibar gibi gerekçeleri sınıflandırır.	MEB s. 142; kısa cevap
Düzenli ordu ihtiyacı	9 dk	Kaynak B-C'yi karşılaştırır. Uzun kuşatmalar, geçici birliklerin zamanında toplanamaması, kale savaşlarında süvari yetersizliği ve daimî/disiplinli birlik ihtiyacını buldurur.	İki kaynaktaki ortak nedenleri ve farklı vurguları tabloya aktarır; yaya-müsellem kuruluşunu neden-sonuçla açıklar.	MEB s. 142-143; E3.6
Toprak sistemine giriş	6 dk	s. 143 Şema 2.1 üzerinden mirî, mülk ve vakıf arazi ayrımını gösterir; dirlik-has-zeamet-tımarın bir sonraki derste orduyla nasıl ilişkileneceğini merak sorusu olarak bırakır.	Toprak türlerini ana başlıklar hâlinde not eder; "tımar orduyu nasıl besleyebilir?" sorusuna ilk tahminini yazar.	MEB s. 143; E1.1

2. Ders - MEB Ders Kitabı s. 144-147

Ders Aşaması	Süre	Öğretmenin Yapacakları	Öğrencinin Yapacakları	Kaynak / Ölçme
Tımarın temel yapısı	8 dk	s. 144 metin ve Bilgi Görseli 2.2 üzerinden mirî arazi, tahrir, dirlik, has-zeamet-tımar ve çifthane kavramlarını açıklar; tımarın ilk Türk-İslam devletlerindeki ikta ile bağlantısını kurdurur.	Tımarın vergi geliri-hizmet ilişkisine dayandığını ve devlet mülkiyeti ilkesini açıklar.	MEB s. 144
Üç ana unsur	6 dk	s. 144 sorusunu kullandırarak tımar sisteminin üç ana unsurunu “tımar sahibi/sipahi - reaya - mirî toprak/vergi geliri” biçiminde ilişkilendirir.	Üç unsuru tanımlar ve aralarındaki karşılıklı yükümlülükleri kısa cümlelerle yazar.	MEB s. 144; çalışma ürünü
Sipahi-cebelü-reaya	7 dk	s. 145 Görsel 2.16-2.17 ve metin üzerinden vergi toplama, üretimin sürdürülmesi, cebelü yetiştirme ve kadı denetimini bir sistem şemasına dönüştürür.	Sipahinin hem askerî hem ekonomik-idari işlevlerini; reayanın üretim/vergi yükümlülüğünü; cebelünün askerî rolünü açıklar.	MEB s. 145; sistem ilişkisi
Düşün-eşleş-paylaş	8 dk	s. 146’daki etkinliği uygular. Tımarın siyasi, askerî, ekonomik ve sosyal faydaları için önce bireysel düşünme, sonra eşleşme ve sınıf paylaşımı yaptırır.	Dört fayda alanını örneklerle doldurur; eşinin cevabıyla kendi cevabını geliştirir.	MEB s. 146; düşün-eşleş-paylaş
Yerel güç sorusu	5 dk	s. 146 sorusunda tımarlı sipahinin yerel bir güç hâline gelmesini engelleyen önlemleri sorgulatır: mülkiyetin devlette olması, denetim, hizmet şartı, tımarın geri alınabilmesi ve büyümesinin sınırlandırılması.	Merkezî otoriteyi koruyan en az üç önlemi gerekçesiyle açıklar.	MEB s. 146; SDB2.3
Eyalet kuvvetleri	6 dk	s. 147 tablo ve Kaynak D-E üzerinden tımarlı sipahi, azap, akıncı, yaya-müsellem ve donanma bağlantısını tamamlattırır. Bir sonraki ders için kapıkulu ile eyalet ordusu farkını hazırlık sorusu olarak verir.	Eyalet kuvvetlerinin isimlerini görevleriyle eşleştirir; akıncıların keşif-istihbarat ve yaya-müsellemlerin geri hizmet görevlerini belirtir.	MEB s. 147; kurum-işlev eşleştirme

3. Ders - MEB Ders Kitabı s. 148-152

Ders Aşaması	Süre	Öğretmenin Yapacakları	Öğrencinin Yapacakları	Kaynak / Ölçme
Pençik ve Yeniçeri	7 dk	s. 148 çizgi romanı üzerinden Edirne sonrası savaş esirleri, pençik yöntemi, I. Murad döneminde Yeniçeri Ocağı ve Acemi Ocağının kuruluşunu kronolojik biçimde işler.	Pençik sisteminin kapıkulu kuruluşundaki rolünü ve doğrudan sultana bağlı merkez ordusu fikrini açıklar.	MEB s. 148
Devşirme süreci	9 dk	s. 148-150 çizgi roman ve metinden devşirme seçimi, kayıt, Türk aile yanında eğitim, Acemi Ocağı, Enderun ve bedergâh sürecini aşama şemasına dönüştürür. s. 150'de beş kuralı ve padişah dönemlerini yazdırır.	Devşirme sisteminin en az beş kuralını seçer; Yeniçeri Ocağı-I. Murad, devşirme-Çelebi Mehmet, Enderun-II. Murad eşleştirmesini yapar.	MEB s. 148-150
Görsel kaynak F	4 dk	s. 150 minyatüründeki sancak beyi/kadı, kâtip, papaz, aileler ve aday çocuklar konusunda kanıta dayalı tahmin yaptırır; görselin kesin kimlik vermediğini vurgular.	Kıyafet, konum ve metin bilgisinden hareketle figürlerin olası görevlerini gerekçelendirir.	MEB s. 150; görsel kaynak
Devletleşmeye etkisi	6 dk	s. 151 Kaynak Ğ-H ve soruyu kullanarak kapıkulu/devşirme sisteminin merkezî otorite, profesyonel ordu, yönetici yetiştirme ve merkez-taşra dengelemesine etkisini çözümler.	Devşirme ve kapıkulunun devletleşmeye en az üç etkisini neden-sonuçla açıklar.	MEB s. 151; E3.6
Ordu şeması	8 dk	s. 151-152 metin ve Şema 2.2 üzerinden kapıkulu piyadeleri, kapıkulu süvarileri, eyalet askerleri, yardımcı kuvvetler ve donanmayı sınıflandırır.	Osmanlı ordusunun merkez-eyalet-deniz bileşenlerini şemada gösterir; yeniçeri ve tımarlı sipahinin konumunu ayırt eder.	MEB s. 152
Kaynak J / hazırlık	6 dk	Kaynak J'den hızlı seferberlik, sessizlik-disiplin, hafif silahlar, hızlı atlar ve komutana bağlılığı buldurur. Sonraki ders s. 155 bilgi yarışması için grupları belirler; her gruptan ordu/hukuk/toprak başlığında dört çoktan seçmeli soru hazırlamasını ister.	Osmanlı ordusunun güçlü yönlerini kaynakla açıklar; grup görevini ve soru hazırlama iş bölümünü belirler.	MEB s. 152; Kaynak J; SDB2.2

4. Ders - MEB Ders Kitabı s. 153-155

Ders Aşaması	Süre	Öğretmenin Yapacakları	Öğrencinin Yapacakları	Kaynak / Ölçme
Venn şeması	6 dk	s. 153 yeniçeri-tımarlı sipahi Venn şemasını hızlı tamamlatır. Merkez/eyalet, maaş/toprak geliri, piyade/süvari, padişaha doğrudan bağlılık ve ortak askerî görev ölçütlerini kullandırır.	Yeniçeri ile tımarlı sipahinin en az üç farklı ve iki ortak özelliğini yazar.	MEB s. 153; karşılaştırma
Hukuk sistemine giriş	6 dk	s. 153 metin ve Kaynak K üzerinden şerî-örfî hukuk, ferman/kanunname ve fethedilen yere kadı gönderilmesi uygulamasını açıklar.	Şerî ve örfî hukukun birlikte devlet düzeni oluşturmadaki rolünü ifade eder; Dursun Fakih örneğini ilk kadılık ve bağımsızlık hutbesiyle ilişkilendirir.	MEB s. 153; Kaynak K
Kadı ve devletleşme	7 dk	s. 154 Kaynak L ile iki soruyu işler. Hukukun devletleşmeye etkilerini ve kadının adli-idari-beledî-malî-denetim görevlerini şemaya dönüştürür.	Hukuk sisteminin merkezî otorite, toplumsal düzen ve yeni fethedilen bölgelerin entegrasyonuna katkısını yazar; kadı görevlerini şemalaştırır.	MEB s. 154; sistem ilişkisi
Bilgi yarışması	9 dk	s. 155 yönergesine göre ordu-hukuk-toprak gruplarının hazırladığı sorulardan seçilenleri uygular. Renkli fon kâğıtlarıyla cevaplama ve puanlama yapılır. Süreyi korumak için grup başına 2 soru kullanılabilir.	Grupça tartışır, seçeneği belirler, sözcü kartı kaldırır; doğru cevap sonrasında gerekçe dinler.	MEB s. 155; SDB2.2
Bilgi görseli	9 dk	Dersler boyunca biriktirilen “kurum-işlev-devletleşmeye katkı” notlarını kullanarak gruplardan ordu-hukuk-toprak sistemlerinin birbirini nasıl desteklediğini gösteren tek sayfalık bilgi görselini tamamlamalarını ister. Oklar ve kısa neden-sonuç ifadeleri zorunludur.	Ordu, hukuk ve toprak arasında en az üç bağlantı kurar; tımar-sipahi-cebelü, kadı-tahrir-reaya, kapıkulu-merkezî otorite gibi ilişkileri görselleştirir.	MEB s. 155; E3.6; SDB2.2
Sunum / kapanış	3 dk	Bir-iki grubun ürününü 60 saniyelik sunumla paylaşmasını sağlar. “Bu üç sistemden biri olmasaydı devletleşme neden aksardı?” çıkış sorusunu yöneltir.	Ürününü sunar veya bir sistemin diğer iki sistemle bağını tek cümleyle açıklar.	Değerlendirelim; çıkış sorusu

5. KİTAP SORULARI VE ETKİNLİKLER İÇİN ÖĞRETMEN CEVAP ÇERÇEVELERİ

Kitap Sorusu / Etkinlik	Cevap Türü	Öğretmen İçin Kısa Cevap Çerçevesi
s. 140 - Karacahisar atamaları	Beklenen cevap	Dursun Fakih'in kadı atanması hukuk-adalet teşkilatını; Gündüz Alp'in subaşı olması askerî-güvenlik yapısını; Hasan Alp ve Turgut Alp'e tımar verilmesi toprak-idare-ekonomi sisteminin kurumsallaşmasını gösterir.
s. 140 - Kavram ağı	Cevap çerçevesi	Hukuk: kadı, kazasker. Ordu: pençik, gazi, ulufe, devşirme, kapıkulu. Toprak: tımar, tahrir. Ordu-toprak: sipahi, cebelü. Üç sistemle ilişkilendirilebilen ortak devlet düzeni aracı olarak ferman ele alınabilir.
s. 142 - İlk askerî kuvvetler	Beklenen cevap	Aşiret kuvvetleri; alplar ve gaziler; Gaziyân-ı Rum, Ahiyân-ı Rum, Baciyân-ı Rum ve Abdalân-ı Rum gibi sivil/gönüllü gruplar; ihtiyaç hâlinde ücretli savaşçılar.
s. 142 - Uc kuvvetlerinin toplanma amacı	Cevap çerçevesi	Gaza-cihat ve dinî/manevî motivasyon; ganimet ve ekonomik kazanç; fethedilen topraklarda yerleşme ve yeni yaşam imkânı; Osman Bey'in başarılı liderliği ve prestiji.
s. 143 - Düzenli ordu ihtiyacı	Beklenen cevap	Sınırların ve fethedilen toprakların genişlemesi; uzun kuşatmalar; aşiret/uc kuvvetlerinin geçici ve atlı ağırlıklı oluşu; zamanında toplanamama ve disiplin-profesyonellik ihtiyacı.
s. 144 - Tımarın üç ana unsuru	Beklenen cevap	Dirlik/tımar sahibi sipahi: devlet adına vergi geliri toplar ve askerî hizmet sunar. Reaya: üretim yapar ve vergi öder. Mirî toprak/vergi geliri: mülkiyeti devlete ait olup hizmet karşılığı tahsis edilen ekonomik kaynaktır.
s. 146 - Tımarın faydaları	Beklenen cevap	Siyasi: taşrada otorite ve güvenlik. Askerî: her an savaşa hazır eyalet ordusu. Sosyal: yerleşik hayat ve iskân. Ekonomik: düzenli vergi, boş arazilerin üretime açılması, hazineye maaş yükünün azalması ve üretim sürekliliği.
s. 146 - Sipahinin yerel güç olmasını önleme	Beklenen cevap	Toprak mülkiyetinin devlette kalması; tımarın hizmete bağlı ve geri alınabilir olması; tahrir/yoklama ve kadı denetimi; kanunlarla gelir-yetki sınırı; cebelü getirme zorunluluğu ve dirliğin kontrolsüz büyümesinin önlenmesi.
s. 147 - Eyalet kuvvetleri	Beklenen cevap	Tımarlı sipahi: savaşta cepheye katılır, taşrada güvenlik/üretim/vergi düzenini destekler. Azap: ön safta ilk hücumu karşılayan yaya birlikler. Akıncı: keşif, istihbarat ve güzergâh güvenliği. Yaya-müsellem: ilk düzenli birlikler; daha sonra geri hizmet, nakliye, kale, maden ve tersane işleri.
s. 150 - Devşirme kuralları	Cevap kaynağı örneği	Gayrimüslim ailelerden seçilme; fiziksel ve zihinsel uygunluğa dikkat edilme; aile/çocuk seçimine ilişkin kurallar; Türk aileleri yanında dil-kültür öğrenme; yeteneğe göre Acemi Ocağı/Kapıkulu veya Enderun-yönetici eğitimi. Öğretmen kitap metnindeki kuralları temel alır.
s. 150 - Tarihsel akış	Doğrudan cevap	Yeniçeri Ocağının kurulması: I. Murad Hüdavendigâr. Devşirme sisteminin uygulanmaya başlanması: Çelebi Mehmet. Enderunun açılması: II. Murad.
s. 150 - Kaynak F görseli	Olası cevap	Oturan kişi sancak beyi veya kadı; yanındaki kişi kayıt tutan kâtip; siyah giyimli figür papaz; diğer yetişkinler aileler; kırmızı giyimli çocuklar devşirme adayları olabilir. Görsel yorumu olduğundan gerekçe aranır.
s. 151 - Devşirmenin devletleşmeye etkisi	Beklenen cevap	Merkezî otoriteyi güçlendirme; kapıkulu ordusuna sürekli/profesyonel insan kaynağı sağlama; padişaha bağlı yönetici-asker sınıfı oluşturma; merkez-taşra dengesini güçlendirme ve kurumsallaşmaya katkı.
s. 152 - Osmanlı ordusunun güçlü yönleri	Beklenen cevap	Hızlı seferberlik ve örgütlenme; sessiz/disiplinli hareket; hafif silah ve yüksek hareket kabiliyeti; hızlı-dayanıklı atlar; komutana güçlü bağlılık.
s. 153 - Yeniçeri / tımarlı sipahi	Beklenen cevap	Yeniçeri: merkez ordusu, piyade, pençik/devşirme kaynağı, padişaha doğrudan bağlı, ulufeli-profesyonel. Tımarlı sipahi: eyalet ordusu, atlı, tımar gelirli, taşrada güvenlik-üretim-vergi görevleri. Ortak: askerlik mesleği ve savaşta aktif cephe görevi.
s. 154 - Hukukun devletleşmeye etkisi	Beklenen cevap	Şerî ve örfî hukukun birlikte uygulanması merkezî otoriteyi ve toplumsal düzeni güçlendirir; fethedilen yerlere kadı atanması yeni bölgelerin devlet sistemine entegrasyonunu hızlandırır; yargının ve yönetimin denetlenmesine katkı sağlar.
s. 154 - Kadının görevleri	Beklenen cevap	Hukuk-adalet; kaza idaresi; belediye/çarşı-pazar düzeni; denetim ve şikâyetleri merkeze iletme; vakıf ve tımar denetimi; malî/vergi işlerinin takibi; yerel asayiş ve güvenlik.
s. 155 - Bilgi yarışması	Öğrenci ürünü	Gruplar ordu, hukuk veya toprak başlığından dört çoktan seçmeli soru ve cevap anahtarı hazırlar. Sorular tarihsel doğruluk, açık kök, tek doğru seçenek ve uygun çeldirici ölçütleriyle kontrol edilir.
s. 155 - Bilgi görseli	Performans görevi	Bilgi görselinde ordu-hukuk-toprak sistemlerinin temel özellikleri ile aralarındaki ilişkiler açıkça gösterilmelidir. Örnek bağlantılar: tımar → sipahi/cebelü → ordu; tahrir/kadı → vergi ve reaya denetimi → toprak düzeni; kapıkulu → padişaha bağlı merkez ordusu → merkezî otorite.

6. FARKLILAŞTIRMA

- Destekleme: Ordu, hukuk ve toprak sistemlerinin temel unsurlarını içeren kurum-işlev kartları kullanılır; öğrenci doğru eşleştirmeyi yaptıktan sonra her kurumun devletleşmeye katkısını bir cümleyle ifade eder.
- Destekleme: Kısmen doldurulmuş sistem şeması verilir; tımar-sipahi-cebelü-reaya, kadı-hukuk-denetim ve kapıkulu-merkezî otorite bağlantılarının eksik bölümleri ok ve kısa ifadelerle tamamlatılır.
- Destekleme: Devşirme, tımar ve hukuk metinleri kısa parçalara ayrılır; öğrencinin yalnızca "kurum - görev - devletleşmeye katkı" üçlüsünü bulması istenir.
- Zenginleştirme: Osmanlı devletleşme sürecinde ordu, hukuk ve toprak sistemlerinin birbirini nasıl desteklediğini gösteren ayrıntılı kavramsal model/sistem haritası hazırlanabilir; bağlantılar kaynaklarla gerekçelendirilir.
- Zenginleştirme: Seçilen bir kurumun (tımar, yeniçeri, kadılık, devşirme vb.) ortaya çıkışı, işlevi ve devletleşmeye katkısı araştırılarak değişim-süreklilik ve neden-sonuç ilişkisi içeren kısa infografik hazırlanabilir.

8. ÖĞRETMEN YANSITMASI

☐ Öğrenciler TAR.10.2.3'ün iki süreç bileşenine hangi düzeyde ulaştı?
☐ Öğrenciler ordu, hukuk ve toprak sistemlerinin özelliklerini birbirinden doğru ayırabildi mi?
☐ Tımar sistemindeki reaya-sipahi-cebelü-kadı ilişkisini neden-sonuçla açıklayabildiler mi?
☐ Kapıkulu/devşirme sistemi ile merkezî otorite arasındaki bağı kurabildiler mi?
☐ Yeniçeri-tımarlı sipahi karşılaştırmasında merkez ve eyalet ordusu ayrımı netleşti mi?
☐ Bilgi görselinde sistemler arası ilişki okları ve devletleşmeye katkı ifadeleri yeterli miydi?
☐ TAR.10.2.4'e geçmeden önce hangi kavram veya sistem için kısa tekrar yapılmalı?